

ДОДАТКОВА НАВЧАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТЬОГО ПРОСТОРУ ВНЗ

Наталія ГРИЦЬКОВА

У статті розглянута проблема організації освітнього простору ВНЗ. Проаналізована роль додаткової навчальної інформації в освітньому просторі.

The problem of the higher school educational space organisation is examined in this article. The role of the additional educational information in the educational space is analysed.

Постановка проблеми, її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасні технології дозволяють практично будь-якій людині, озброєній спеціальними уміннями і навичками, не тільки отримати доступ до існуючого спектру інформаційних джерел і широко використовувати отримані за їх допомогою інформаційні дані, але й створювати власні інформаційні банки даних, маючи уявлення про можливості різних типів носіїв інформації і її видах.

Роль сучасних засобів масової комунікації (засоби масової інформації, Інтернет і т. д.), особливо в області сучасної освіти, неухильно зростає. Засоби масової комунікації сучасного суспільства є комплексним засобом освоєння людиною навколишнього світу, природного (природного і соціального середовища життєдіяльності) і штучного (спеціально сконструйованого) інформаційного середовища.

Збільшена інтенсивність інформаційного потоку істотно позначилася на змістовних і структурних компонентах освітнього простору, зокрема його інформаційної складової – педагогічного інформаційного простору вищого навчального закладу. *Актуальність* проблеми визначається, перш за все, провідними тенденціями розвитку сучасного суспільства, що

відображають процеси глобальної інформатизації соціуму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що концепції формування педагогічного інформаційного середовища розробляли М. Бершадський, О. Ільченко, О. Оспеннікова, С. Поздняков, Н. Резнік, О. Ракітіна, О. Соколова, Ю. Шрейдер, В. Ясвін та ін. Одним з напрямків розвитку освітнього простору розглядається включення додаткової початкової інформації в процес підготовки майбутніх фахівців (О. Журін, Л. Зазнобіна, Д. Зуєв, Н. Тализіна, О. Федоров та ін.).

В сучасній педагогічній літературі все більше приділяється увага проблемі включення в освітній простір вищого навчального закладу нових об'єктів (Інтернет, інформаційні та мультимедійні технології). Робляться спроби дати визначення освітньому простору як чиннику поступової самореалізації студента у виші (С. Ямбург, В. Зацепін, В. Конєв, А. Веряєв, В. Гинецинський, О. Лебедев, І. Шалаєв, Б. Шевкиєв, М. Рамазанов та ін.).

Виділення невирішених частин проблеми. Процес організації освітнього простору вищого навчального закладу висуває певні вимоги до викладача з точки зору його професійного розвитку, неухильного підвищення кваліфікації за рахунок придбання спеціальних знань, умінь і навиків. Застосування додаткової навчальної інформації в такому процесі може сприяти на адаптацію особистості до конкретних соціальних та економічних умов.

Мета статті – визначити роль додаткової навчальної інформації при організації освітнього простору ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Створюваний освітній простір ВНЗ покликаний бути педагогічно доцільним та інформативним, а саме: простір повинен містити потенційно необхідний зміст (основну і додаткову навчальну інформацію) в достатньому обсязі (для вирішення медіаосвітніх завдань) [4, с. 119].

При цьому слід акцентувати увагу на актуальних, суспільно значущих та індивідуально-привабливих інформаційних складових блоку додаткового змісту, що об'єктивно сприяє поглибленню, корекції, уточненню базового програмного матеріалу, організації його різностороннього коментаря.

Створювані освітні умови повинні сприяти вирішенню таких педагогічних завдань, як розвиток інтелектуального потенціалу студентів, розширення загального і наочного кругозору, посилення навчальної мотивації [5, с. 152]. Вирішення такого комплексу завдань в діяльності викладача можна досягти різними напрямками, у тому числі й за рахунок залучення додаткової навчальної інформації різного типу: текстовою, вербальною, графічною, знаковою, аудіо- і відеоінформацією і т. д.

Крім того, застосовувана на заняттях додаткова навчальна інформація міститься в різних інформаційних джерелах, арсенал яких збільшується кожного року завдяки розвитку сучасних інформаційно-комунікативних технологій.

Одночасно удосконалюються й традиційні інформаційні носії (переміщення, накопичення і зберігання інформації), надаючи викладачеві величезний вибір у використанні джерел додаткової інформації при організації навчального процесу. Мова

йде про сучасну інформаційну техніку, використання освітнього потенціалу комп'ютерів, інтерактивних освітніх технологій. Іншими словами, використання в процесі формування освітнього простору сучасних інтерактивних інформаційно-комунікативних технологій (зокрема, на базі комп'ютерних класів) вагомо підкреслюється значною кількістю викладачів, які розуміють необхідність їх широкого впровадження в навчальний процес ВНЗ.

Усвідомлення викладачами педагогічного потенціалу медіакультури сприяє їх професійному розвитку. Робота з додатковою навчальною інформацією і засобами її пошуку, отримання і використання як засіб формування освітнього простору вишу, стає головним змістом професійної діяльності викладача в інформаційному суспільстві, необхідним компонентом сучасної педагогічної інформаційної культури.

Діяльність по створенню освітнього простору ефективна, якщо вона визначається системою її якісних характеристик, а саме: цілеспрямованість, цілісність, системність, інтерактивність, інформативність, продуктивність, важливість педагогічного інформаційного середовища [3, с. 141].

Освоєння викладачами теорії і методики застосування додаткової навчальної інформації при організації освітнього простору ВНЗ забезпечує успішність вирішення ними практичних завдань професійної діяльності.

Т. Кузнєцова визначає характерні властивості освітнього простору, що є основами процесу його формування. Це педагогічна цілеспрямованість формування простору (досягнення педагогічної мети за допомогою вирішення медіаосвітніх завдань); інформативність (отримання навчальної додаткової інформації в обсязі,

необхідному і достатньому для досягнення бажаної навчальної мети); цілісність простору (формування педагогічного інформаційного середовища за допомогою включення в нього як інформаційного джерела, так й інформаційного каналу та носія інформації з подальшою трансформацією інформаційного споживача в інформаційне джерело відповідно до поставленої навчальної мети); системність освітнього простору (послідовність інформаційних операцій по обробці, систематизації і використанню додаткової навчальної інформації в умовах педагогічного інформаційного простору, що діє в вищому навчальному закладі) [2, с. 122].

Конструювання освітнього простору ВНЗ передбачає, насамперед, проектування освітнього простору як цілісної локальної розвивальної системи, котра утворює простір можливостей для всебічного розвитку всіх учасників освітнього процесу [1].

Творення такого простору є вельми актуальним на сучасному етапі реформування вищої освіти: по-перше, у зв'язку з кризою наявної освітньої системи, котра характеризується домінуванням суб'єкт-об'єктної парадигми, відсутністю компетентнісного підходу, переважанням традиційних форм освіти; по-друге, – відкритістю студентам зовнішнім впливам через Інтернет, телекомунікації, подорожі, стажування у закордонних навчальних закладах; по-третє, – прагненнями нації зберегти національні надбання у сфері освіти й науки; по-четверте, – мінливістю сучасного світу, старінням інформації та знань; по-п'яте, – необхідністю впровадження концепції освіти впродовж життя.

Визначення конфігурації освітнього простору безпосередньо пов'язане з проектуванням його складових,

окремих його елементів, котрі надають йому стабільності, унікальності й неповторності, трансформують та розвивають його, що сприяє інтеграції освітнього простору в інші соціальні простори [6, с. 125].

Проектування освітнього простору та окремих його компонентів (складових елементів) можливе за умови конструктивного використання певних законів та механізмів при вирішенні завдань, котрі постають перед системою сучасної освіти, при вдосконаленні сучасної освітньої парадигми, при впровадженні освітніх інновацій.

Висновки з дослідження. Таким чином, створення та забезпечення функціонування інформаційного освітнього простору ВНЗ, орієнтованого, в першу чергу, на інтеграцію наявних засобів інформатизації освіти, є одним з ефективних шляхів інформатизації освітньої галузі. Додаткова навчальна інформація допомагає організувати цей процес та відіграє велику роль в ньому.

Перспективи подальших розвідок ми вбачаємо в аналізі технологій формування мобільності фахівців в освітньому просторі ВНЗ.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Євдокимова Н. О. Експериментальна програма з проектування психологічного центру вищого навчального закладу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pzpp/2010_12_4/129-139.pdf
2. Кузнецова Т. С. Дополнительная учебная информация как средство организации учителем образовательной среды : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Кузнецова Татьяна Станиславовна. – Санкт-Петербург, 2005. – 220 с.
3. Рижак Л. К. Освітній простір навчального закладу. Монографія. Частина перша. – Львів: Лояс, 2008. – 176 с.
4. Ткач Т. В. Структурно-цільовий аналіз розвитку освітнього простору як психолого-

педагогічної категорії / Т. В. Ткач // Українська педагогіка. – 2008. – Випуск 14. – С.118–123.

5. Шендрик И. Г. Образовательное пространство субъекта и его проектирование. – Москва: АПКИПРО, 2003. – 325 с.

6. Щербаков Б. Ю. Парадигмы современного образования : человек и культура / Щербаков Б. Ю. ; [под ред. Г. В. Драч]. – Москва : Логос, 2001. – 144 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АТОРА

Грицькова Наталія Вікторівна - аспірантка кафедри педагогіки, спеціальність 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка.

Наукові інтереси: науково-теоретичні основи створення сучасного освітнього середовища.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ МЕХАНІКИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Дмитро ЛАЗАРЕНКО

У статті розглянуто шляхи удосконалення навчання розділу механіки учнів середньої школи за допомогою структурно-логічних схем.

In the article the ways of improvement of studies of section of mechanics of students of middle school are considered after by a help of structurally logical charts.

Зміна змісту фізичної освіти 12-річної школи передбачає удосконалення методики вивчення шкільного курсу фізики, у зв'язку з тим, що наукові знання зростають в об'ємі, збільшується потік інформації, яку необхідно засвоїти учням, тоді як існує обмеження часу відведене для навчання. Ця проблема є загальною для навчального процесу.

У традиційній системі, викладання розділу механіка вивчається у рамках завершеної наукової теорії. Тоді постає проблема, як відбувається розділ механіка на сучасному етапі, коли фізику розглядають як незавершену теорію. Зміст освіти ставить перед учителями завдання: розвиток творчої ініціативи та активності учнів, як важливу передумову підготовки їх до життя та праці.

Як стверджував Є.В. Ільєнков «якщо школярам дають готові схеми, готові відповіді, але не показують самих проблем, тобто суперечності, що в цих відповідях знайшли колись свій розв'язок, то тим самим не тільки не

розвивають у своїх учнях розуму, але й сприяють тому, щоб розум заснув» [6].

Метою даної статті є показати шляхи удосконалення навчання розділу механіки учнів середньої школи на основі використання структурно-логічних схем.

Виклад основного матеріалу. Вивчення фізики у загальноосвітній школі розпочинатися з механіки. На прикладі цієї теорії можна продемонструвати учням загальну структуру фізичних теорій, надати їм певні методологічні знання, адже механіка вивчається у шкільному курсі фізики у найбільш повному обсязі, особливо у старшій школі. Якість засвоєння учнями інших фізичних теорій значною мірою залежить від розуміння механіки.

При вивченні фізики не можна відокремлювати вивчення одного розділу від іншого, наприклад механіку від молекулярної фізики, молекулярної фізики від електрики. Навпаки, слід шукати шляхів і можливостей для показу взаємного зв'язку і взаємообумовленості явищ.

Як відомо, сучасний підхід до аналізу фізичних явищ полягає в тому, що основна увага має приділятися розгляду механізму цих явищ на молекулярному, атомному, ядерному та суб'ядерному рівнях. Саме тому кожен